

bilginlerinin eserleri vasıtasıyla gerçekleştiği konusunda da tam bir mutabakat vardır. [2].

Endülüs medeniyetinin en güzel örneklerinden biri olan Elhamra Sarayı da doğal çevre ile mükemmel bir uyuma sahipti. Son derece girift bir yapısı ve çok özel süslemeleri vardı. Endülüs'te yaşam alanlarında su ve yeşil tam bir uyum içindeydi. Saray, çağımızın çevre dostu yeşil binaları ile benzer özelliklere sahipti.

Endülüs muhteşem şehir mimarisi de doğayı koruyan özelliklere sahipti. Şehrin dört bir yanına yayılmış bahçe ve havuzlar, su değirmenleri ile taşınan sularla sulanmaktaydı. Bu bahçeler Kuran'daki cennet tasvirleri örnek alınarak tasarlanmıştı. Şehrin her noktasına göz alıcı bir ihtişam hakimdi.

Endülüs güzellik ve ihtişamın yanı sıra, bilim ve tıbbın da merkezi haline gelmişti. İslam bilginlerinin astronomi ve matematikte yaptıkları yeni keşifler çok kısa bir sürede İber Yarımadası'na ulaşıyordu. Batı dünyasının Newton, Descartes veya Fibonacci gibi önemli bilginleri eserlerinde Müslüman coğrafyalarında yazılan kitapları referans veriyorlardı. Müslüman doktorlar günümüz ameliyatlarına benzer cerrahi hassaslıkta operasyonlar gerçekleştirilmekteydi. Michael Scot vasıtasıyla İtalya'ya taşınan İbni Rüşd'ün (Averroes) eserlerinin Avrupa Rönesansı'nın oluşmasında büyük etkisi olmuştu.

Avrupa moda ile de Endülüs üzerinden tanışmıştı. İtalyan terziler İslam dünyasından gelen kumaşları dikerek ün salmaya başladılar. Müslüman dünyasındaki tezgahlarda dokunan kumaşların kalitesi Avrupa'dakilerin kat kat üzerindeydi. Müslüman müzisyen Ziryap farklı mevsimlere ve günün farklı saatlerine has giyim kültürünü Endülüs'e getirdi. Diş macunu, deodorant gibi kişisel hijyen malzemeleri Ziryap vasıtasıyla önce İber'e, oradan da Avrupa'ya geldi.

Endülüs devleti Müslümanlar, Hıristiyanlar ve Yahudilerin birlikte konfor içinde yaşadığı sosyal bir devlet idi. Devre ait birçok eser 3 dine mensup sanatçıların yeteneklerini sergilemekteydi. Dönemin camilerinde Yahudi taş ustalarının yanı sıra Hıristiyan marangozların da emekleri vardı.

Endülüs İslam medeniyeti 800 yılda 80 bin saray ve konak, 80 okul, 600 cami ve 600 han inşa etmişti. Ne var ki bu büyük eserlerden günümüze kalanların sayısı 10'larla ifade edilmektedir. Geriye kalan önemli eserlerden Kordoba Camisi katedrale dönüşmüştür. Mimari şaheser Alkazar Sarayı ise Kral Ferdinand ve Kraliçe Isabel tarafından Engizisyon mahkemelerinin genel merkezi olarak kullanılmıştır. Endülüs'ün Arap Havuzları da işkencehaneye çevrilmiştir.

Müslümanlardan sonra yarımada hakim olan Katolik Krallık, Musevileri bölgeden sürerek 10 binlerce Musevi vatandaşının mülküne el koymuştur. Amerika'nın keşfi ile de askerler, başta İnka ve Aztekler olmak üzere bölge halklarını katliamdan geçirmişler ve elde ettikleri ganimetleri İspanya'ya göndermişlerdir.

Kısacası, Müslüman hakimiyeti bölgeyi Avrupa'nın en zengin, en gelişmiş toprakları haline getirmişti. Bilim, kültür, sanat alabildiğine ilerlemiş, insanlık büyük bir gelişim yaşamıştı. Öte yandan Endülüs, Müslüman ve Batı dünyası arasındaki ilişkilerin İslam'ın getirdiği kardeşlik, hoşgörü, uzlaşma, yardımlaşma gibi değerler çerçevesinde sağlıklı bir şekilde yürüyebileceğini gösteriyordu. Tüm bu yönleriyle Endülüs pek çok alanda günümüz dünyasına örnek teşkil etmektedir. Hiç kuşku yok ki bugün dünya yüksek medeniyet yolunda Endülüs benzeri bir atılıma ihtiyaç duymaktadır. Müslümanların bu konuda yine öncülerden olup, dünyanın bugüne kadar görmediği demokratlıkta, modernlikte ve güzellikte yeni bir medeniyeti inşa etmeleri gerekmektedir. Bu atılım için gereken temel İslam dininde mevcuttur. Bu yüksek hedefe ulaşmak için dinimize sonradan eklenen bidatları çıkartıp Kuran'ın aslına

dönmek yeterli olacaktır. Müslüman aleml İslam'ın ilk yıllarındaki o ihtişamlı dönemin yeniliğe açık kültürünü ve şevk ve heyecanını örnek almalı, 21. yüzyılda yeni bir Altın Çağ oluşturmalıdır.

---

[1] Ahmad Thomson, Endülüs'te Müslümanlar (The Muslims in Andalusia).

[2] (<http://www.historyonthenet.com/blog/six-important-islamic-advances-in-medieval-medicine>)

Adnan Oktar'ın New Straits Times'da yayınlanan makalesi:

<http://www.nst.com.my/news/2016/07/159048/lessons-al-andalus>

<https://www.harunyahya.info/makaleler/medeniyyetin-besigi-endulusten-gunumuze-dersler>